

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ІНСТИТУТ МАТЕМАТИКИ, ЕКОНОМІКИ ТА МЕХАНІКИ

Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

ДИПЛОМНА РОБОТА

БАКАЛАВРА

на тему: «Вплив світової фінансової кризи на бюджетну політику розвинених країн
(на прикладі боргової кризи країн зони євро)»

«IMPACT OF THE GLOBAL FINANCIAL CRISIS ON THE FISCAL POLICY OF THE
DEVELOPED COUNTRIES (ON THE EXAMPLE OF THE DEBT CRISIS OF THE EURO ZONE
COUNTRIES)»

Виконав: студент IV курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.030203 «Міжнародні економічні відносини»

Боряк Максим Костянтинівич

Керівник: д.е.н., проф. Якубовський С.О. _____

Рецензент: к.е.н., доц. Грінченко Ю.Л.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ 9 від 31 травня 2017 р.

Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № ____ від ____ р.
Оцінка _____
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

ГОЛОВА ЕК

_____ С.О. Якубовський.
(підпис)

_____ В.М. Степанов
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОСТКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ.....	5
1.1. Закономірності та протиріччя розвитку міжнародних економічних відносин в умовах невизначеності	5
1.2. Еволюція бюджетної політики в умовах посткризового розвитку.....	10
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИК КРАЇН ЄС.....	17
2.1. Інституційні основи координації грошово-кредитної та бюджетної політик країн ЄС.....	17
2.2. Валютно-фінансова конвергенція та особливості трансформації економік країн Євросоюзу.....	29
2.3. Передумови виникнення боргової кризи.....	39
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В КРАЇНАХ ЄВРОЗОНИ.....	44
3.1. Кризові процеси в Греції, Іспанії та інших країнах зони євро.....	44
3.2. Ефективність заходів щодо виходу з кризи.....	55
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

ВСТУП

Економічному розвитку абсолютно всіх країн світу притаманна циклічність. У деяких країнах це явище особливо помітно, відчувається різкий занепад, а потім відродження економіки. В інших країнах економічні цикли проходять більш плавно. Криза є частиною економічного циклу, він може бути затяжним, або швидкоплинним, однак неминучим.

Європейська боргова криза – це процес, який обговорюється на всіх рівнях економіки, який вплинув на більшість її секторів. Обговорення причин, наслідків та методів боротьби з результатами кризи ведуть як політики, так і звичайні люди. Особливо це стосується населення постраждалих країн, так як вони найбільшою мірою відчували присутність дисбалансу.

На сьогоднішній момент Україна знаходиться в досить складному стані в економічному, політичному та соціальному плані. Як і країни Південної Європи, Україна має велику кількість величезних боргів, з якими їй складно розраховуватися. Досвід зони євро може допомогти нашій країні розробити найбільш оптимальний план виходу з кризи, і подальшої стабілізації економіки.

Виходячи з актуальності даної теми, справедливо буде стверджувати про те, що обрана тема досліджувалась з різних сторін різними вченими, професорами, економістами. Твердження, висловлені в даній роботі, спиралися на статті та дослідження таких вчених-економістів, як О.В. Буторіна, П.П. Яковлев, П.В. Захаров.

Об'єктом дослідження є сучасні закономірності бюджетної політики розвинутих держав.

Предметом дослідження є особливості бюджетної політики країн зони євро в умовах боргової кризи.

Мета дипломної роботи – виявити особливості бюджетної політики країн ЄС в умовах боргової кризи та невизначеності на світових фінансових ринках.

Мета дослідження зумовила постановку і виконання наступних завдань:

- виявлення закономірностей та протиріч розвитку міжнародних економічних відносин в умовах невизначеності;
- дослідити еволюцію бюджетної політики в умовах посткризового розвитку світового господарства;
- охарактеризувати інституційні основи координації грошово-кредитної та бюджетної політик країн ЄС;
- вивчити характерні риси валютно-фінансової конвергенції та особливості трансформації економік країн Євросоюзу;
- виявити передумови виникнення диспропорцій та боргової кризи у країнах зони євро;
- дослідити особливості кризових процесів в Греції, Іспанії та інших країнах зони євро;
- оцінити ефективність заходів щодо виходу з кризи.

У роботі використана інформація з: підручників, збірників наукових праць, наукових статей зарубіжних і вітчизняних вчених, статистичних збірників, публікацій та статистичних даних провідних міжнародних організацій.

Досягнення поставленої в роботі мети обумовлене використанням таких методів дослідження, як логічний метод пізнання економічних механізмів, а саме визначення причин та закономірностей розвитку кризи в країнах Єврозони та порівняльний аналіз, який застосовуватиметься для аналізу кризових процесів в європейських країнах;

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження можна зробити наступні основні висновки.

Причиною трансформації бюджетної політики стають недосконалості наявних механізмів регулювання та вирішення національних та глобальних проблем у різних сферах. Різноманітні міжнародні організації та міждержавні угруповання намагаються створити платформи для обговорень та встановлення співпраці, проте суперечності між учасниками часто знижують результативність таких ініціатив. Як результат виникають інші форми організації шляхів вирішення глобальних питань, в яких бере участь більше коло суб'єктів, зокрема МВФ. Приєднання до подібних ініціатив стає новим кроком у трансформації бюджетної політики.

Проте, режим дискусій та рекомендаційний, характер порад подібних організацій поки не забезпечує механізму дієвого вирішення обговорюваних питань.

Процес економічної інтеграції в ЄС був достатньо забезпечений теоретичними рекомендаціями, але не мав механізмів контролю та стимулів до виконання зобов'язань. Виконання загальноприйнятих положень фактично ставало предметом внутрішньої політики кожної країни та повністю залежало від доброї волі держави-члена.

Водночас виявився помилковим розрахунок на те, що всі без винятку національні уряди держав єврозони з однаковою наполегливістю та відповідальністю здійснюватимуть необхідні внутрішні реформи з метою підвищення ефективності та конкурентоздатності як власних економік, так і ЄС загалом. Відсутність глибокої координації економічних політик та інституційна незавершеність спільного економічного простору заклала диспропорції в економічний розвиток держав єврозони.

Сучасна криза єврозони сприяє встановленню сприятливих політичних умов для здійснення глибоких інституційних перетворень в сфері

європейської інтеграції. Сьогодні держави-члени ЄС рухаються у напрямку запровадження економічного врядування через посилення інституційної складової в межах ЄМС та створення інструментів впливу на економічну політику держав-членів ЄС та єврозони. Сьогодні вже здійснені перші кроки на шляху створення фіскального та банківського союзу.

Особливості економічно-соціальної політики ЄС мають враховуватися при визначенні передумов кризи єврозони, але вони не можуть розглядатися як головний чинник вразливості економіки єврозони перед впливом економічної кризи. Головною в цьому випадку є проблема недотримання державами-членами ЄС взятих на себе зобов'язань при отриманні додаткових/рівних можливостей від функціонування монетарного союзу та єдиного ринку й неефективне економічне врядування в окремих випадках.

Виходячи з результатів, отриманих в ході даної дипломної роботи, можна виділити основні причини кризи в країнах Єврозони:

- неконтрольований ріст державного боргу країн;
- надмірно великі розміри дефіциту державного бюджету країн Єврозони;
- фінансова і структурна кризи, які передували борговій кризі;
- поділ країн Єврозони на центр і периферію, тобто сильне розходження в рівні розвитку країн і в їх спеціалізації;
- порушення рівноваги платіжного балансу;
- негнучка грошово-кредитна політика. Мається на увазі, що Єврозона передбачає тільки валютний союз. Однак кожна країна має право проводити свою фіскальну політику, що має поганий вплив на всю Єврозону в цілому;

Таким чином, внаслідок боргової кризи найбільшим чином постраждали такі країни як Греція, Іспанія, Італія, Португалія, Ірландія. Однак не виключається і можливість поширення кризових явищ на інші країни зони євро в силу того, що вона передбачає валютний союз країн-членів.

Основні заходи, які були вжиті для подолання кризи в ряді країн:

- жорстка політика економії;
- реструктуризація державних витрат;
- зміна законодавчої бази, включаючи зміни в пенсійному забезпеченні, трудове законодавство і зміни в сфері охорони здоров'я;
- створення Європейського фонду фінансової стабільності, який надавав фінансову допомогу країнам, які постраждали від боргової кризи;
- підвищення податкових надходжень для збільшення державного бюджету;
- програма випуску єврооблігацій;
- викуп Європейським Центральним банком короткострокових боргових зобов'язань.

Слід зазначити, що вжиті заходи в деяких країнах значним чином допомогли в подоланні наслідків кризи. Однак більшість із них ще потребує надання різного виду допомоги і рекомендацій з управління кризою. В першу чергу це стосується фінансової допомоги з боку МВФ, ЄЦБ та Єврокомісії.

Що стосується ролі євро як світової валюти, то на сьогоднішній день не існує єдиної думки стосовно того, чи виступить колись євро як беззаперечний лідер міжнародної фінансової системи. Однак, прогнози, які передбачають такий розвиток подій є поширеними. Головною причиною, яка заперечує євро як світову валюту являються дисбаланси всередині союзу та Єврозони, насамперед. Усунення недоліків валютної інтеграції, або її поглиблення сприятиме становленню євро як світової валюти.

Розглядаючи європейський досвід та можливість його застосування на практиці для України, можна зробити висновок про те, що це буде дуже корисним елементом в стабілізуючій політиці країни. Однак потрібно проявляти велику обачність у виборі методів впливу на економіку України. Так як все ж таки, Україна є більш відсталою від країн Єврозони, тому повністю переносити досвід європейських країн на неї не буде правильним та ефективним. Слід зазначити, що в ході даної роботи були виокремлені основні напрямки дії уряду країни для поліпшення, в першу чергу, економічної ситуації на Україні.